

Микола ЗВЕДЕНЮК,
керівник зразкового учнівського лісництва «Пліщинське»
Пліщинської гімназії Шепетівського району

Учнівські лісництва Малого Полісся: діяльність в умовах освітніх реформ

В умовах реформування освіти України, змін у лісгосподарському комплексі особливої ваги набувають форми освітньо-дослідницької діяльності, які поєднують навчання з практикою і сприяють формуванню екологічної культури молоді. Учнівські лісництва, зокрема на теренах Малого Полісся, демонструють стійкість і результативність, залишаючись осередками патріотичного, природоохоронного й науково-дослідного виховання.

Попри виклики сьогодення — воєнні дії, часті повітряні тривоги, перебудову освітньої системи — учнівські лісництва Шепетівщини продовжують функціонувати, виконуючи освітньо-дослідницькі та природоохоронні завдання. Їх роль виходить далеко за межі традиційної позашкільної роботи. Це потужний інструмент екологічної, громадянської та патріотичної освіти.

Учнівські лісництва дають змогу поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю. Діти беруть участь в догляді за лісом, лісовідновленні та лісозбереженні. Через участь у спостереженнях, експериментах, веденні фенологічних щоденників набувають навичок наукового пізнання природи. Робота з живими об'єктами лісу вимагає аналізу, порівняння, узагальнення, що сприяє формуванню аналітичного мислення. Школярі навчаються розуміти взаємозв'язки у природі, дбайливо ставитися до лісових екосистем, брати участь у природоохоронних заходах. Участь в екологічних акціях, відновленнях лісових насаджень після вирубок, збиранні насіння, робота в розсадниках, висаджування садженців, створення шкільних дендропарків, зелених зон, прибирання територій сприяють формуванню активної життєвої позиції. А догляд за лісом і природою своєї місцевості формує любов до Батьківщини, почуття належності до українського народу. Зазначу, що у час війни така діяльність має терапевтичний ефект — допомагає дітям зменшити тривожність, відчуття причетності до спільної справи, відновити зв'язок із природою. А ще участь в діяльності лісництв допомагає учням визначитися з майбутньою професією — лісничого, біолога, еколога, аграрія, географа тощо. Учнівські лісництва формують покоління молоді, яке усвідомлює важливість природоохоронної діяльності, має практичні знання з екології та лісівництва; готове брати участь у розбудові екологічно безпечного, сталого суспільства.

Діяльність учнівських лісництв потребує підтримки органів місцевого самоврядування, освітніх установ, та лісгосподарських підприємств регіону. Прикладом такої підтримки є учнівське лісництво «Пліщинське», на базі якого проходять різноманітні заходи для освітян регіону. Партнерство громади, школи та ДП «Шепетів-

ський лісгосп» сприяє створенню умов для реалізації дослідницьких і природоохоронних проєктів. Завдяки підтримці лісгоспу учні мають можливість проводити спостереження, експерименти, брати участь у посадці та догляді за деревами, що поглиблює їхні знання з біології, екології та географії. Громада, у свою чергу, сприяє організації спільних екологічних акцій, конкурсів, волонтерських ініціатив, формуючи у школярів почуття відповідальності за стан довкілля рідного краю. Спільна діяльність громади, школи та лісгосподарського підприємства є дієвим чинником сталого розвитку регіону та збереження природної спадщини Малого Полісся. Прикладом такого партнерства стало проведення на базі зразкового учнівського лісництва «Пліщинське» Пліщинської гімназії семінару-практикуму «Роль дендропарку як природної лабораторії для розвитку критичного мислення та дослідницьких компетенцій учнів» для педагогів природничої освітньої галузі.

Дендропарк було створено у 2010 році за підтримки директора ДП «Шепетівський лісгосп» Володимира Сасюка, лісничого Кам'янківського лісництва Юрія Мартинюка, головного лісничого підприємства Олександра Заблоцького, лісничого Пліщинського лісництва Михайла Савчука, які допомогли із забезпеченням садивним матеріалом, у виготовленні альтанок, придбанні та встановленні щитів і аншлагов. Завдяки дирекції підприємства юні лісівники неодноразово визнавалися кращими в області, брали участь у всеукраїнських та міжнародних конкурсах, тричі виборили Гран-Прі на національному рівні і тричі приносили перемогу на міжнародних форумах.

Під час заходу було обговорено практичні можливості використання шкільного дендропарку як природної лабораторії для формування в учнів критичного мислення, дослідницьких умінь у контексті реалізації компетентнісного та діяльнісного підходів сучасної природничої освіти. Педагоги ознайомилися з інноваційними підходами до організації освітньо-дослідницької діяльності в природному середовищі, обмінялися досвідом інтеграції ресурсів дендропарку в освітній процес, обговорили ефективні методики проведення інтегрованих і польових занять. Зазначалося, що використання шкільного дендропарку як навчально-дослідницького осередку сприяє розвитку пізнавальної активності учнів, формуванню екологічних цінностей і відповідального ставлення до природи.

Отже, учнівські лісництва Малого Полісся залишаються дієвим інструментом екологічної освіти навіть в умовах реформування освітньої і лісгосподарської галузей та воєнного стану.

Впровадження інтерактивних методів навчання (фіш-боун, асоціативні вправи, практичні експерименти) сприяє активізації пізнавальної діяльності школярів, а шкільний дендропарк виступає ефективною природною лабораторією для розвитку критичного мислення та дослідницьких компетентностей учнів. Тісна співпраця освітніх закладів із лісгосподарськими підприємствами сприяє формуванню екологічно відповідального мислення, дбайливого ставлення до природних ресурсів, розумінню принципів збалансованого використання лісових екосистем.

Використані джерела

1. Бібік Н. М. Формування екологічної компетентності учнів засобами інтегрованого навчання. Початкова школа. 2019. № 5. С. 3–7.
2. Вербицький В. В. Учнівські лісництва як форма еколого-натуралістичної діяльності учнівської молоді. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2018. № 7 (81). С. 112–119.
3. Гончаренко С. У. Освіта для сталого розвитку: методологічні засади і шляхи реалізації. Проблеми освіти. 2020. Вип. 93. С. 14–19.
4. Указ Президента України №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». — Електронний ресурс: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
5. Шкуратова Л. В. Освіта для сталого розвитку в системі післядипломної педагогічної освіти: теоретичні засади та практичний досвід. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2021. № 11 (86). С. 42–46.